

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre K 440.— | Negyed évre K 110.—
Fél évre . 220.— | Egy hónap . 50.—

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 49.

TELEFONSZÁM: Kiadóhivatal és nyomda 18
Szerkesztőség — — 10-20

Megbukott a többségi párt terve

Együttmarad a kiscgazdapárt

Budapest, okt. 20. Az egységes párt alakítási akcióval szemben ma határozott formában felmerült a *pártszövetség terve*. — Ezt az újabb tervet a *kiscgazdapárt kisebbsége* propagálja. A miniszterelnök intencióival ez a gondolat aligha találkozhat, mert *Bethlen az egységes párt híve és ennek a programját mondja el Pécsen*. Rubinekék viszont mindenáron el akarják kerülni a pártszakadást és *továbbra is Nagyatádiékkal akarnak együtt haladni*, mert a királykérdésben ellentét köztük nincs és legújabb magyarázatuk szerint a még rendezésre váró többi kérdésben is csak taktikai eltérések vannak köztük.

A kereszténypártban a pártszövetség terve teljes ellenzést váltott ki. A párt vezetői egyhangúlag kijelentik, hogy ilyen és hasonló megoldási tervekből elég volt. Ha nem lehet megcsinálni a többségi pártot, vagy pedig ha Bethlennek nem sikerül maga mögé erős többséget sorakoztatni, akkor *inkább oszlassák fel a nemzetgyűlést és irjanak ki új választásokat*.

A miniszterelnöknek bizonyos nehézségeket okoz a kiscgazdapárti kisebbség tervezete, de fokozza a kalamitásokat az a körülmény is, hogy a *disszidensek nem hajlandók olyan pártba belépni, amelynek nagyatádi Szabó István is tagja lenne*.

Bethlen tárgyalásai

A mai délelőtti folyamán tovább folyt az a tanácskozások, amelyeket Bethlen a belpolitikai helyzet szanálására megkezdett. Ma legelőször Pröhle Vilmos és Gömbös Gyula, utánuk Mayer János, majd Ráday Gedeon gróf, Bánffy Miklós gróf, Perényi Zsigmond báró és Patassi Dénes tárgyaltak a miniszterelnökkel. Utánuk Rubinek Gyula jelent meg Bethlennél és kihallgatása után így nyilatkozott:

— A miniszterelnök uralmi politikai megbeszélést folytattam. A felmerült kérdéseket teljesen tisztáztuk. Pécsen minden nyilvánosságra fog jutni. Az egységes párttól még messze vagyunk. Bár tagadhatatlan, hogy a miniszterelnök uralmi ez a célja, de ennek megvalósítása nem megy olyan egyszerűen. Előbb még sok mindent kell elintézni neki Nyugatmagyarország ügyében. A tárgyalásokat a miniszterelnök uralmi vezeti, az ő feladata a tárgyalás. A mi feladatunk ezidő szerint: a hallgatás.

Megjelent a miniszterelnöknel Wolff Károly is.

Nagyatádi Bethlennél

A legfontosabb eseménye a délelőtti nagyatádi Szabó István tanácskozása volt a miniszterelnökkel. A kiscgazdapárt vezére a háromnegyed óra hosszattartott tanácskozás után a következő nyilatkozatot tette:

— A miniszterelnök uralmi politikai kérdésekről tárgyaltunk. Ő ismerette álláspontját, én megvettem a magam észrevételeit. Holnap Pécsen a miniszterelnök uralmi munkaprogramot fog adni, illetve ismerteti azt a programot, amelynek alapján az egységes pártot meg akarja valósítani. Hogy azután a parlament pártjai ezt a programot a magukéval teszik és megcsinálják-e, igen vagy nem, azt nem tudhatom, mert én nem ismerem minden képviselőnek a véleményét. A pécsi gyűlés után a pártok értekezletet tartanak és ezeken foglalkoznak majd állást a miniszterelnök uralmi programtervezetét illetőleg. Kétségtelen, hogy jó lenne egy egységes pártot létrehozni, de nem tartom valószínűnek, hogy ezt meg lehetne csinálni.

Nagyatádi után Belitska Sándor honvédelmi miniszter jelent meg a miniszterelnöknel.

Élénken kommentálják politikai körökben, hogy nagyatádi Szabó Istvánt a délelőtti folyamán felkereste Vass József kultuszminiszter, aki Bethlent lekíséri Pécsre. A két miniszter megbeszélésének nagy fontosságot tulajdonítunk.

Bizalmas értekezlet a kiscgazdapártban

A kiscgazdapárt ma este 7 órakor bizalmas megbeszélést tartott, amelyen résztvettek: nagyatádi Szabó István, Rubinek Gyula, Mayer János, Kovács J. István, Henczer István, HHéj Imre, Dömötör Mihály, Perlaky György, Könyves Lajos, Szabó Jenő, Iklódy-Szabó János. A megbeszélésen elsősorban a baranyai választások ügyével foglalkoztak, majd az általános politikai helyzetre tértek át és foglalkoztak a miniszterelnökségen folytatott tanácskozások anyagával.

Nagyatádi először Rubinekkel és Mayer Jánossal tanácskozott majd bevonták a tanácskozásba Dömötör Mihályt is. Magán az értekezleten, mely inkább a párt jelenlévő tagjainak bizalmas megbeszélése volt, megállapították,

hogy a többségi párt megbukott. Viszont a kiscgazdapárt egysége megmenekül, szakadás nem lesz az ellentétek könnyű szerrel áthidalhatók. A párt tehát egységes marad és így a többségi párt terve megbukott. A párt egységesen fog kitartani azok mellett az új pontok mellett, amelyek Nagyatádi és Rubinek kiállításából fognak megszületni. Ugy tudják a pártban, hogy a helyzet ilyen fordulata folytán Bethlen Pécsen már nem is fog az egységes párt érdekében zászlót bontani, hanem csak korteszóbeszédet mond Ráday mellett.

Határozatot a párt semmi irányban sem hozott, de megállapodás történt arra nézve, hogy amíg a nyugatmagyarországi kérdés teljesen elintézve nincs, a párt értekezletet nem hív össze és a miniszterelnök pécsi beszédével is csak akkor fog a párt hivatalosan foglalkozni, a mikor ezt a politikai helyzet stabilizációjának veszélyeztetése nélkül teheti meg. Ennélfogva a párt sem szombaton, sem a jövő héten értekezletet nem tart.

Andrássyék is elejtették a többségi pártot

Ma este az Andrássy-pártban is teljesen megváltozott a helyzet. Mikor ma megtudták, hogy Bethlen akceptálta Rubinek 11 pontját, a kereszténypárt is állást foglalt a többségi párt ellen.

Ezek után a helyzet teljesen

kilátástalan. Legfeljebb arról lehet szó, amit Rubinekék eszeltek ki, hogy a két párt szorosabb szövetséget köt. De kérdés az is, tud-e majd Bethlen ilyen pártszövetséget összekovácsolni akár csak a nemzetgyűlés programjából még hátralevő törvények megalkotására is. A pártszövetségről ugyan ma este már élénken beszélgettek, arról is szó esett, hogy mindkét párt lehagyná a szélsőséges elemeket, Andrássyék a túlzó legitimistákat, a kiscgazdapárt az ugynevezett detronizálókat, akik alatt elsősorban a régi néppártiakat, Hentzet, Dömötört és Simonyi-Semadamot értik; azonban a királykérdésben fennálló merev ellentétek miatt nem remélhető, hogy ilyen pártszövetség egyáltalában létrejöhessen.

Bethlen pécsi utja

Pécs, okt. 20. Bethlen István gróf miniszterelnök nagyszámú képviselő és néhány miniszter-társa kíséretében pénteken reggel fél 8 órakor Pécsre érkezik, ahol a hatóságok vezetői tisztelegni fognak előtte. 10 órakor a küldöttségeket fogadja, délután 1 órakor pedig disztribúció lesz a tiszteletére. Délután 4 órakor a Pannónia-szálló nagytermében Ráday Gedeon gróf belügyminiszter tartja programbeszédét, ami után a miniszterelnök nyilatkozni fog a bel- és külpolitikai helyzetről. A miniszterelnök még pénteken éjjel visszautazik Budapestre.

Ausztria entente-csapatokat sürget a népszavazás területére

Bécs, okt. 20. A Neues Wiener Tagblatt jól értesült helyről azt a hírt kapta, hogy Schober szövetségi kancellár személyesen fogja vezetni a további tárgyalásokat Magyarországgal a nyugatmagyarországi kérdésben. Itt arra a jogi álláspontra helyezkednek, hogy a külügyi bizottság határozata nem megváltoztatását jelenti az egyezményeknek, hanem csupán a végrehajtás módját akarja megállapítani. Politikai körökben az a vélemény, hogy Ausztria 5000 főnyi entente-katonaságot fog kérni a népszavazás területére és kívánja fogja, hogy a magyar közjogi tisztviselőket hívják vissza.

Schober és Benes

Bécs, okt. 20. A Neues Wiener Tagblatt értesülése szerint most szombaton lesz Schober és Benes értekezlete.

Tárgyalások a népszavazásról

Bécs, okt. 20. A parlament épületében ma valamennyi párt értekezletet tartott, melyen a pártok vezetői beszámoltak a külügyi bizottság üléséről. Képviselői körökben beszélnek, hogy a magyar megbízottak a velencei tárgyalásokon azt követelték, hogy Sopronban és annak határában, valamint a megnevezett ötközségben szavaztassanak. A soproni határ azonban az alsóausztriai határtól 4 kilométernyire terjed, amiről azonban az osztrák delegátusoknak nem volt tudomásuk. Az osztrák kormánynak a magyar kormánnyal való átrgyalásai során főleg arról lesz szó, hogy Ausztriára nézve elfogadható szavazási eljárást állapítsanak meg.

Cseh álhír nyugatmagyarországi meneküléséről

Prága, okt. 20. A *Tribuna* írja: Nyugatmagyarországról napon-ta körülbelül 500 menekült érkezik cseh területre. Különösen a munkások és az intelligencia hagyja el Nyugatmagyarországot, mivel fél a Horthy-kormány üldözésétől. A pozsonyi rendőrség — félve, hogy az emigránsoknak óráról órára növekvő számát nem tudja elhelyezni — a határ ellenőrzését megszigorította, és csak azokat a munkásokat engedte át, akiknek elhelyezése biztosítható.

A MTL megjegyzése: A cseh lap fenti híre szemszédett valótlanság, amely a tájékozatlan olvasó előtt is egészen nyilvánvaló. Azt mondja a hír, hogy Nyugatmagyarországról a Horthy-kormány üldözése elől menekülnek a munkások. Tudvalevő dolog, hogy Nyugatmagyarország az entente szövetségközi katonai bizottságának kormányzata alatt áll és hogy a magyar kormány ott semmiféle joghatóságot nem gyakorol. A súlyos valótlanságot tartalmazó híradás indokolásul óhajt szolgálni azokhoz a kegyetlen intézkedésekhez, amelyeket cseh részről az utóbbi időben elrendeltek.

A prágai szerb követ panaszkodik

Prága, okt. 20. A *Tribuna* mai száma *Vostak* jugoszláv követtel beszélgetést közöl a nyugatmagyarországi kérdéssel. A követ kijelentette, hogy Magyarországon még mindig a régi rezsim szelleme él és ezt a szellemet bizonyos külföldi körök magatartása még csak erősíti. Csehország és Jugoszlávia számára rendkívül hátrányos az ezeréves Magyarország lélektanának emelkedése. A kis entente a legbiztosabb alap azon elvek fentartására, amelyek az a két állam felépült. Az SHS. királyság a karinthiai szavazásnál és Baranya kiűrésénél elegendő bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy feltétlenül teljesíteni fogja a békeszerződést. Ezzel szemben rendkívül kínosan hat az a körülmény az SHS. királyságra, hogy Nyugatmagyarország kérdését nem a békeszerződés szellemében oldották meg. A békeszerződések betartására a kis entente erélyes magatartása kelendő garancia.

Ujabb összeütközés a határon

Bécs, okt. 20. Az *Abend* jelentő: Tegnap az alsó-ausztriai és stájer határ több pontján magyar szabadcsapatokkal ismét összeütközésre került a sor. Délután Pötschingnél erősebben tüzeltek biztonsági őreinkre. A tűzharc körülbelül ötnegyed óráig tartott. A szabadcsapatok egy gyümölcsösben gépfegyvereket helyeztek el. Bruck előtt tegnap a szabadcsapatok megrongálták a biztonsági csapataink előtt levő magyar elektromos művet kézi gránátjaikkal. A stájer határon Neudau mellett a szabadcsapatok tegnap gépfegyverekkel nagyobb támadást intéztek állásaink ellen. A tüzet viszonzottuk. Nyugatmagyarországon a szabadcsapatok ismét elrendelték a behívást.

Hat hétre bezárták a Svetits-intézetet

Egyetlen beteg miatt be kellett zárni az intézetet

A tiszti főorvos előterjesztésére Csóka Sámuel helyettes polgármester ma elrendelte a Svetits-intézet elemi iskolájának, polgári iskolájának és internátusának hat hétre való bezárását, mert az intézet egyik bentlakó növendéke vörhenyben megbetegedett.

Vörhenyesetek ugyan elég sürrién akadnak a városban, más iskolák növendékei közül is nem egy betegedett meg vörhenyben, kimondott vörhenyjárvány azonban nincs és így első pillanatra szokatlannak és talán indokolatlannak is tűnik fel a szigorú hatósági intézkedés. A helyettes polgármester elhatározásának azonban olyan hátere van, amely — legalább is bürokratikus szempontból — megmagyarázza a kemény rendelkezést.

A Svetits-intézet internátusában megbetegedett leányka vidékre való. Amikor vörhenybe esett, az intézet többi növendékeinek érdekében a kórházba akarták átszállítani. Ekkor azonban megjelent a leányka atyja és tiltakozott leányának a kórházba szállítása ellen. Kijelentette, hogy a kórházat sem tisztasági, sem más szempontokból nem tartja megfelelő helynek beteg leánya számára, de különben is ő leányának az intézetben való lakásáért és gondozásáért megfizetett, ragaszkodik tehát hozzá, hogy leánya betegsége idejére is az intézetben maradjon. Sem az intézet vezetőségének, sem a hatósági orvosnak nem sikerült az aggódó apát elhatározásától eltéríteni. A közigazgatási hatóságok viszont a fennálló törvények és rendeletek alapján nem intézkedhetnek az apa akarata ellenére, mert járvány megállapítása nincs, járványbizottság nem működik, kivételes intézkedések nem tehetőek, az érvényes szabályok pedig csak arra adnak módot a hatóságnak, hogy az otthonában fekvő (a beteg leánykának pedig jelenleg a Svetits-intézet az otthona) beteg izolálásáról és a szükséges óvrendszabályok betartásáról gondoskodjanak. — Minderről a Svetits-intézet vezetősége messzemenőleg gondoskodott s így a hatóság törvényes uton semmit sem tehet.

Tekintve azonban azt, hogy a Svetits-intézet nem magánlakás, hanem ott nagyon sok gyermekleány érintkezik állandóan egymással és pedig nemcsak bentlakók, hanem igen sok bejáró növendék is, a hatóság semmiesetre sem engedhette meg, hogy az internátus és az alsóbbfokú iskolák nyitva maradjanak, amíg az intézetben vörheny beteg van. Az apai renitencia következtében nem maradt más hátra, mint az intézet bezáratásának elrendelése.

Kimondja azonban a polgármesteri határozat, hogy amennyiben időközben a beteg leányka apja mégis elhatározná magát arra, hogy gyermekét a kórházba vitesse át, úgy az intézet a hat hét eltelté előtt is újból megnyitható a megfelelő alapos fertőtlenítés után.

Emlékezés Syposs Miklósról

Bármennyire is eltompultak érzeink a háboru szörnyű pusztításai következtében, néhány pillanatra mégis megdöbbenéssel állunk meg a háboru egy utólag szedett áldozatának, Syposs Miklós alezredesnek végleges elmulása hírére. Mert tudnunk kell, hogy már egyszer meghalt, már több, mint két évvel ezelőtt álóhalottá lett s azóta egy eleven koporsóban, elmebeteg intézetben vonzolja lélek nélküli testét a rég megnyitott sír felé.

A világháboru kitörésekor a debreceni 3. honvédegyalozrednek nem volt szebb, nemezebb, külsőleg-belsőleg előkelőbb tisztje, mint Syposs Miklós százados. Jóságosan ragyogó kék szemű, selymesen puha szőke haja, nőiesen finom, gyöngy pirral vegyült fehér arcbőre, hajlékony, sudár termete első tekintetre elárulták a nem közönséges embert, az igazán nemes vért, sokkal inkább, mint a cs. és kir. kamarási kules, amelyet joggal viselt, de amellyel sohasem kérkedett. Ur, magyar ur volt tetőtől talpig, kívülről-belülről, olyan, a milyeneket Jókai teremtett a Kárpáthy Zoltánokban, a Baradlay Jenőben. Aki bármily rövid ideig érintkezett vele, sohasem feledheti el lényének kedves varázsát.

Ez a kedves társalgó, ez a művelt, finom érzésű ember egyszersmind a legvittebb katonává lett. Csodákat beszélnek arról a hősi magatartásról, arról a hideggel, éhséggel, járványokkal dacoló kitartásról, a melyet a kárpáti szörnyű harcokban tanúsított. Azokat a hadi kitiintéseket, többek között a vaskoronarendet, amelyek mellett diszitették, kevés ember érdemelte ki inkább, mint ő. Megsebesült, de mihelyt felgyógyult, visszament a harctérre; majd betegség támadta meg, de annak elmúltával ismét a harctéren található, pedig itthon kedves feleség, gyönyörű gyermekek várták rajongással és marasztalták féltéssel.

A háboru elmúlt, jöttek a forradalmak és Syposs Miklós, a ki a Kárpátok borzalmaiból, a Doberdó szörnyüségét kiállotta, megroppant, megtört a forradalmi rázkódtatásoktól. Gyötrelmes lelki hánykódásokon ment ez a nemes alkatú férfiú keresztül, mikor a Károlyi-forradalom alatt el kellett dobni a füstöt, le kellett vágni a sarkarózsát, el kellett szakadni a királytól, a hadúról. Ez a lelki gyötrelme még sokszorosan fokozódott a kommunizmus idején, midőn el kellett dobni a rangjelzését, kitiintéseit, mikor vörös katonává sülvedt. — Lelke egvensülvát azonban az borithatta fel, hogy minden önmegtartadás, minden magamegalázás után elhurcolták tuszna és méltatlanul gyötörték Budapesten a Markó-utcai és Margit-körtűi fogházakban.

A kiszabadult tuszokkal ő is hazajött, de csak testét hozta haza. Szemeinek tévetege, szavainak összefüggéstelensége szomoruan emlékeztette az embert arra, hogy a régi Sy-

poss Miklós nincs többé. Ha jól emlékezem, 1919 júliusában beszéltem vele utóljára az Alföldi Takarékpénztárban, készült Budapestre, sanatóriumba. Panaszkodott, hogy a kommunisták fővárosi korszta tönkretette, a sok kása megrontotta a gyomrát; annak a pépnek az izétől nem tud szabadulni a szája. Szegény Syposs Miklós! nem gyomra volt megrontva, nem szájaize volt megkeserítve, elméje, az az egykor ragyogó elme volt fenekestől fel-dulva.

Syposs Miklós nem a harctéren esett el, de azért a hősi halottaknak fényes sorában kevés magyar tiszt foglal méltóbban helyet, mint ő, a háborunak egyik legtragikusabb áldozata.

(rst.)

Telikabát szövetek

Feldhelm Dezsőnél (Frohner ház)

Anya- és csecsemővédő intézet Debreczenben

Az Amerikai Vörös Kereszt adománya

Megirtuk már, hogy az amerikai Vörös Kereszt Magyarországon anya- és csecsemővédő akciót indított. Ötven intézetet akar felállítani az országban. Az akció vezetősége a polgármesterrel közölte, hogy az intézet be rendezéséről, a szükséges anyagokkal való ellátásáról, orvos és szülésznő fizetéséről az akció gondo kodik a jövő év júliusáig, azontul ezek a terhek a várost illetik és a városnak kell vállalnia a helyiségek fűtését és világítását is. Az intézetnek legalább négy szobás helyiségre lenne szüksége a város központjában.

A városi tanács mai ülésén örömmel vette tudomásul, hogy az amerikai Vörös Kereszt Debreczenben is létesít anya- és csecsemővédő intézetet és a maga részéről minden lehető támogatást kilátásba helyezett. Felhívta a tanács a népjóléti és lakáshivatalt, tegyen sürgősen jelentést, hol lenne az intézet számára a legalkalmasabb helyiség. Megbízta a tanács Csóka Sámuel helyettes polgármesterét és Csűrös Ferenc dr. tanácsnokot, hogy az akció vezetőivel, Zentai Pál dr. központi főorvossal és Keller Lajossal, a Stefánia-szövetség igazgatójával, akik közelezen Debreczenbe jönnek, tárgyaljanak. Valószínű, hogy az intézetet a munközvetítő hivatal helyiségeiben helyezik el, míg a munkaközvetítő a Szent Anna-utcára menne át.

Dante emlékünnepegy.

Az Arany János társaság Dante 600 éves halálának évfordulója alkalmából 23 án, vasárnap délelőtt 11 órakor az Uránia mozgószínház helyiségében ünnepélyt rendez. A program a következő: 1. Énekel a Svetits intézet énekkara. 2. Dr. Szabó Márton történeti bevezetést mond. 3. Kardos Géza színigazgató szavalja Arany »Dante« című költeményét. 4. Dr. Tankó Béla emlékbeszédet tart. 5. Dr. Zivuska Jenő jelenetet olvas fel a »Divina Comediából«. 6. Énekel a Svetits-intézet énekkara. Jegyek ára vigalmi adóval: I. rendű 18 K, II. rendű 12 K, III. rendű 8 K. Jegyek az Urániában, Antalffy-nál és a Nizai virágcsarokban válthatók. Külön meghívót költség megtakarítás szempontjából nem bocsátottak ki.

Pakozdy és Zeőke ellen is megszüntetik az eljárást

Mint tegnap megírtuk, a megvesztegetéssel vádolt nemzetgyűlési képviselők közül G a á l Endre szerepe már tegnap teljesen tisztázódott, ellene semmiféle terhelő adat nem merült fel és az ügyészség minden további eljárást megszüntetett ellene.

Budapesti tudósítónk jelentése szerint a mai nap folyamán még két képviselőnek tisztázódott az ügye. P á k o z d y András és Z e ő k e Antal képviselők ellen sem talált a nyomozás semmiféle terhelő adatot, úgy, hogy az ügyészség velük szemben sem talált indokoltnak az eljárás további folytatását.

A kijárással vádolt négy képviselő közül csak Z á k á n y Gyula szerepe nincs még tisztázva, néhány momentumra vonatkozólag az ügyészség még szükségesnek tartja a nyomozás kiegészítését.

A kir. ügyészség a kijárással vádolt négy képviselő ügyében holnap délben hirdeti ki határozatát.

KITŰNŐ PÉRFI FEHÉRNEMŰEK
FRANK EDÉNÉL

Rablótámadás egy kalauz ellen

Az elmúlt éjszaka három ismeretlen vakmerő rablótámadást intézett a Homokkerti egyik sötét utcájában D u d á s József nyugalmazott máv. kalauz ellen.

Dudás, aki a Késes-utca 86. szám alatt lakik, a homokkerti Szabó-féle vendéglőből indult hazafelé éjjeltájban. Az egyik sötét utcán három ember támadta meg és csaknem szó nélkül földrepergette. Dudás segítségért kiabálva igyekezett kiszabadítani magát. Pár percnyi dulakodás után kiszabadult és futni kezdett a lakása felé vezető uton, míg a rablók teljes erővel üldözték. Az egyik mellékutcán befordulva végre üldözői nyomát vesztették.

Dudás még az éjszaka folyamán jelentést tett a rablótámadásról az 1. számú vasúti őrszobán. A rendőrség a rablók kinyomozására erélyes eljárást indított.

Most jelent meg!

Fakereskedőknek
fatermelőknek és
építészeknek nélkülözhetetlen segédkönyv a :: ::
KRAMMER-féle

Gyors faköböző és arszámító

fűrészelt faanyagok részére, magyar és német szöveggel. — Ára 15% felárral 460 korona

Kapható: Hegedűs és Sándor irod. és nyomdai r.-t. könyvkereskedésében Piac-utca 34. sz.

Most jelent meg!

Száz detektív kutatja a hamis zürichi sürgönyök feladóit

Csak egy zürichi bank ült fel a hamis sürgönynek

Budapest, okt. 20. A Hitelbank nevével megkísérelt több száz milliós zürichi valutaszpekuláció ügyében a budapesti rendőrség még tegnap intézkedett, hogy a zürichi bankok az eredeti táviratok szövegét közölik a budapesti rendőrséggel. A zürichi bankok ezeket a táviratokat ma délelőtt be is küldték. Az első ilyen távirat szerint az első megrendelést október 16-án délelőtt 10 órakor küldték a budapesti főpostáról.

Ennek a zürichi jelentésnek az alapján megkezdtek a főpostán a 16-ika óta feladott táviratok visszapergetését. Délben 12 órakor a főpostáról értesítették a rendőrséget, hogy megtalálták az eredeti táviratokat. Az első jelentés szerint tíz táviratot találtak meg, amelyeket mind a budapesti főpostán adtak fel.

A hivatalos közegek véleménye az, hogy a nagyarányú szélhámosság, amely a maga nemében egyedül áll a szélhámosságok történetében, csak olyan személyek követhették el, akiknek egzisztenciális érdeke, hogy a magyar korona lényegesen essek és az osztrák korona emelkedjék.

A posta átadta a rendőrségnek az eredeti táviratokat, amelyeket bemutattak Valkó Lajos államtitkárnak is. A táviratokon a „Creditbank” szót K betűvel írták, holott a bank külföldi levelezésében mindig C betűvel írja. A táviratokat a következő bankoknak címezték:

Elof Mann Bank
Holzbank,
Creditbank,
Lombardbank,
Winterturs Bank,
Hoffmann Co bank,
Comptoir Bank,
Basel Bank,
Riggen Bank,
Leuter Bank.

Megállapítást nyert, hogy a táviratokat október 17-én adták fel este 10 órakor, amikor egy 17 éves gyakornok teljesített szolgálatot, aki azonban nem emlékszik a táviratok feladójának személyére.

A délután folyamán a főkapitányság az eredeti táviratok alapján széleskörű nyomozásba fogott. Két detektívfelügyelő 100 detektívet mozgósított, akik sorra járják az összes pénzintézeteket és irodahelyiségeket, ahol irógép van és írásmintákat vesznek fel. Ezek alapján fogják az irógépszakértők megállapítani, hogy a szöveg melyik irógépen készült. Bizonyosra veszik, hogy ezen az alapon sikerülni fog a legrövidebb időn belül kézrekeríteni a tetteseket.

Érdekes, hogy a Zürichbe érkezett hamis sürgönyökkel csak egy banknál tudtak eredményt elérni. Egy zürichi bank, amely elfektuálta a hamis sürgönyben foglalt megbízást, eladott 8 millió magyar koronát és vett 16 millió osztrák koronát a Hitelbank számára. A megbízás teljesítését közölte a Hitelbankkal és a bank nyomban táviratozott, hogy megbízást nem adott és így az üzlet egyáltalában nem ér-

dekli. Nyilvánvaló, hogy a svájci bank, amely a megbízást teljesítette, elkövette azt a mulasztást, hogy nem kérte a Hitelbank sürgönyének approbálását. Különben is minden sürgöny, amely vételi vagy eladási megbízást tartalmaz, külön számjelzéssel, úgynevezett kulcsszámmal megy. Ez a kulcsszám az ismertető jel és ezzel kezdődik a sürgöny. A Hitelbanknak is van ilyen ismertető számjelzése, amelynek számjegyei magukban foglalják a sürgöny tartalmát. A kulcsszám titkát csak annak az osztálynak a főnöke ismeri, amely a megbízásokat feladja. Ez a kulcsszám a Zürichbe küldött sürgönyökről természetesen hiányzott.

Mint a rendőrség közli, a hamis körtávirat német szövegű és szó szerinti fordítása ez:

„Tm 12. (Címzés) Adjatok legjobban szerdán és csütörtökön naponta 50 millió Budapestet, stop. Vegyetek legjobban szerdán és csütörtökön naponta 100 millió Bécsset. Védjétek nagyon érdekeiteket. Sürgönyözzétek a kurzusokat. Kredit.”

A rendőrség szakértője délután megvizsgálta a körtávirat eredeti szövegét, melyben a Tm jelzés azt jelenti, hogy körtáviratról van szó, 12 a címzettek száma. Megállapította a szakértő, hogy a szöveget milyen gyártmányu irógépen írták és sikerült konstatálnia, hogy a gépnek jellegzetes hibái vannak, amelyek egyes betűkön feltűnően észrevehetőek. A rendőrség a szóbanforgó irógépgyártól beszerezte mindazoknak a címét, akik a gyártól vásároltak. A detektívek 200 cím birtokába jutottak és most ezeket járják sorra.

Meggyilkolt gazdalkodó

Borzalmas lelet a rakamazi országuton

Nyiregyházáról jelentik, hogy Tóth Frigyes jómódu rakamazi gazdalkodó borzalmas gyilkosságnak esett áldozatul.

Tóth Frigyes a múlt hét szombatjára virradóra elindult otthonról a tiszabereci vásárra, ahol sertést akart vásárolni. 13000 korona volt a zsebében. Hajnali 3 órakor a rakamaz-vecsellői országuton egy borzalmasan megsonkított holtstre akadta. Összesen tizenhárom seb volt rajta, amely vágásból és ütésből származott, úgy hogy nem ismerték fel és csak később a nyomozás folyamán derült ki, hogy Tóth Frigyes az áldozat. Először a személyazonosság hiánya megnehezítette a nyomozást, de azután sikerült olyan nyomok birtokába jutni, hogy remélhetőleg rövidesen kézre kerül a tettes.

A csendőrség a nyomozás adatai alapján Tóth Frigyes feleségét őrizetbe vette.

— ÜZLETI KÖNYVEK mindenféle nagyságban és kivitelben kaphatók a HEGEDŰS ÉS SÁNDOR RT. könyvkereskedésében. — Nyomtatványok a legizlésebb kivitelben 24 óra alatt készülnek. Telefon 54.

12 billió

Minden április elsején megismétlődő tréfájuk a berlini lapoknak, hogy fantasztikus híreket közölnek olvasóik hiszékenyebb részének felültetésére. A német lapok olvasói hallatlan vigyázattal veszik kezükbe az április elsejei lapszámot, kárlehetetlen gyanuval olvassák a legszűrűbb híreket is, hogy véletlenül se iljenek fel a furfangos újságíró tréfájának.

Ugy látszik azonban, hogy ma október 20-án a berlini Universal lap tudósító irodát ugratta be valaki. Bizonyára elfordították az Universal naptárját március 31-re és a lap tudósító iroda azt gondolva, hogy valóban március 31. van, kötelességének tartotta, hogy a szokásos áprilisi tréfával kiszolgálja olvasóit. Más magyarázatot legalább nem tudunk adni ennek a hírnak, amelyet a Magyar Kurir a következőkben közölt, Prágából keltevezve:

A Tribuna közli a berlini Universal lap tudósító iroda jelentését, amely szerint a prágai kormány a különböző minisztériumokban óriási lopásoknak jött a nyomára, amelyek nagyság tekintetében eddig páratlanul állnak. A lopások összege eléri a 12 billiót. A lopásoknak különböző állami bevásárlások szolgáltatták az alkalmat és a liszt és különböző élelmiszerek beszerzéseit. A visszaéléseket úgy leplezték le, hogy a számadási könyvekben hamis tételeknek jöttek a nyomára. A cseh lapok tagadják a berlini lap tudósító iroda állítását.

A hír hallatlan ostobaságát szinte felesleges kiemelniünk. 12 billiót könnyű így leírni, ámde próbálja meg az Universal számokkal:

12.000.000.000.000.

Tizenkét billió szokolt nem ér egész Csehország földestől, gyárostól, lovasától, szekeresétől. Talán csak szovjetrubelben lehet ennyi vagyona Csehországnak, de szokolban, koronában, vagy akár kauri csigában semmi esetre sem.

A hír forgalombakerülésének az Universal naptári tévedésén kívül még csak egy magyarázata lehet. Valószínűleg könnyű hülésben, — tisztesség ne essék mondván — náthában szenvedett az Universal tudósítója. Ennél a betegségnél m helyett b-t mond a náthában szenvedő. Nos, hát az Universal tudósítója billiót mondott a telefonba millió helyett.

— A pozsonyi egyetem Pécssett. Pécsről táviratozzák: A pozsonyi egyetem Pécssett megkezdte előadásait. Zichy gróf püspök felajánlotta a püspöki jogakadémia és teologia épületeit. A pécsiek az egyetem ügyében tárgyalni fognak a miniszterelnökkel.

— Szük az iparostanonciskola. Az iparostanonciskola növendékeinek száma túlhaladja a kétezret és az iskola szüknek bizonyult befogadásukra. A tanács felhívta a lakáshivatalt, hogy az iskola udvarán levő régi épületben lakó családoknak másutt gondoskodják lakásról és az épületet adja át az iskolának.

Bánffy grófit elítélték mert nem szavazott

A nemzetgyűlési képviselő-választásokat szabályozó kormányrendelet — mint ismeretes — kötelezte a szavazásra jogosultakat, hogy szavazzanak. Aki nem gyakorolta szavazati jogát, az ellen kihágási eljárás indult meg.

Mint budapesti tudósítónk jelenti, a budapesti büntető bíróságon Kármán Elemér dr. büntetőbíró ma tartotta meg az első szavazatkihágási tárgyalást. A mai napra volt beidézve többek között Bánffy Miklós gróf külügyminiszter is, az idéző végzés szerint „feszítő művészt”, aki nem jelent meg a tárgyaláson. A bíróság Bánffy grófit kihágás miatt 200 korona 40 fillér pénzbírságra ítélte.

Csokonai elveszett és megtalált művei

Akik csak valamennyire jártasok a Csokonai-irodalomban, jól tudják, hogy Csokonainak számos eredeti és fordított műve elveszett, de nem kevés azoknak is a száma, amelyek kiadatlanok maradtak. Toldy Ferenc, mikor Csokonai minden munkáit kiadta 1846-ban, maga bevallja, hogy a minden szó nem jelenti a költő valamennyi munkáját, mert a zsengek, a fordítások és főképp a dévaj költemények közül igen sokat, számszerint 88 darabot szándékosan mellőzött. Ugyane kiadásban Toldy 103 művet sorol fel cím vagy kezdősor szerint, amelyeket elveszetteknek jelöl, pedig hiteles adatok, többek között magának Csokonainak lajstromai tanúsítják, hogy meg voltak és hogy füzükbe-lágabb körben ismeretesekké is váltak. A Csokonai-kutatók sohasem tettek le arról a reményről, hogy az elveszett művek jórésze előkerül. Ez a remény most szinte várakozáson felüli mértékben teljesült. Dr. Gulyás Józsefnek és Harsányi Istvánnak, a sárospataki ref. kollégium két tudós és érdemes tanárának jutott a szerencse, hogy Csokonainak számos elveszett versét és prózai munkáját fölfedezték és hogy eddig ismeretlen kéziratokra, főképp levelekre is bukkantak. Az elveszettek hitt és most fölfedezett művek között nagyobb figyelmet érdemel a Vergilius Georgikon-ja, amelyből több mint két könyv került elő. Különös érdeklődésre tarthatnak számot az eddig kiadatlan levelek, amelyek bizonyára fontos adatokat fognak szolgáltatni Csokonai életének és írói munkásságának a teljesebb ismeretéhez. De nincs Csokonainak még oly aprósága, még oly hánytvetett elmeterméke, amelyet az irodalomtörténettel foglalkozók, főképp a Csokonai-kultusz hívei örömmel és szeretettel ne fogadnának. Meltán várja tehát a Csokonai-kör és a kör közönsége feszült érdeklődéssel azt a bemutató előadást, amelyet dr. Gulyás József és Harsányi István november folyamán Debrecenben fognak tartani és amelyben be fognak számolni — amint azt már említettük — szerencsés kutatásuknak örvendetes eredményéről.

K. A.

Közzétették a felsősziléziai német-lengyel határokat

Bécs, okt. 20. A *Neue Freie Presse* jelenti *Parisból*: A nagy-követi konferencia ma délelőtt másfél óras gyűlést tartott, amelynek befejezte után közleményt adtak a sajtónak, hogy *tökéletes meg egyezésre jutottak a felsősziléziai kérdés megoldásának rájárájáról*.

Paris, okt. 20. A Népszövetség közli: A felsősziléziai határt a következőképpen állapították meg:

A határ az Odera folyását és annak Felsősziléziába belépését követi Nieborschauig, azután északkeletre húzódik, majd Rosenburg, mely Németországnak jut és Birkenheim közt, amely Lengyelországnak jut, halad tovább és északnyugati irányt követ. Lissau helységtől északra a határ egybeesik a régi német birodalmi határral addig a pontig, ahol a birodalmi határ a Németország és Lengyelország közt már megállapított határt éri el.

Paris, okt. 20. (Havas.) A szövetségesek a felsősziléziai döntéshez csatolt kísérő levele emlékeztet a felsősziléziai kérdés eredetére és azokra az okokra, amelyek a népszövetséget arra indították, hogy gazdasági mérlegeléseket formulázzanak meg. A döntés bizonyítja, hogy a nagyhatalmak a legnagyobb egyetértésben vannak határozatuk keresztülvételére nézve és abban, hogy annak figyelembe nem vétele esetén *kényszerítő intézkedéseket* léptessenek életbe. Azután körülírja az új határokat és felsorolja azokat az intézkedéseket, amelyekkel a felosztás után biztosítani kívánják a gazdasági élet zavartalan további működését.

A német és lengyel kormány egy-egy megbízottat fog 8 napon belül kinevezni, akik az átmeneti gazdasági rendszert megbeszélnek és delegátusokat fognak kiküldeni az ideiglenes közigazgatási bizottságba. A hivatalos nosztrifikálásra a szerződésben megállapított határidő szerint csak később kerül majd sor, majd csak a határ megvonása után és miután Németország biztosította a lengyeleknek az ideiglenes gazdasági rendszer felállítását. — Illetékes körökben remélik, hogy sem a lengyel, sem a német kormány nem fog nehézségeket támasztani ez ellen a méltányos határozat ellen.

London, okt. 20. A Reuter-ügynökség jelenti, hogy Lengyelországból igen megnyugtató hírek érkeztek Felsősziléziáról. A lengyel pártvezérek közölték a külügyminiszterrel, hogy elvben hozzájárulnak a Népszövetség tanácsának javaslatához. A lengyel kormány kijelentette, hogy minden lehetőséget el fog követni, hogy a Népszövetség tanácsának javaslatát végrehajtsa.

Remélik, hogy a varsói kijelentés Németországra vonatkozólag is megnyugtatólag fog hatni.

Német-francia esetpaté

Paris, okt. 20. (Havas.) Opepnből jelentik: A legutóbbi napokban az ipari területen felgyerzett németek több támadást intéztek francia katonák

ellen. E hó 17-én Königschüttenben egy katonát és Zabrze-ben egy vadász altisztet támadtak meg. Az altisztet a támadók egyikét elfogta. E hó 18-án este Zabrze-ben két francia vadász revolverlövessel támadtak meg. Az egyik meghalt, a másik megsebesült.

Az angolok félnek a német aviatikától

London, okt. 20. William Seager képviselő az alsólház mai ülésén meg fogja interpellálni a légi haderők miniszterét: van-e tudomása arról, hogy Németország óriási haladást tesz a polgári léghajózás és repülés terén. Azt kívánja interpellációjában, hogy a nagyhatalmak szigorúan határozzák meg a különbséget a polgári és hadi repülőgépek között és óvatosan ellenőrizzék Németország repülőtechnikáját.

Kormányválság Belgiumban

Brüsszel, okt. 20. A minisztertanács mai ülésén, amelyen Vandervelde, Anseele is résztvettek, a szociálista miniszterek benyújtották lemondásukat.

A portorosei konferencia

Bécs, okt. 20. Portoroseban osztrák részről azt a javaslatot teszik, hogy az utóállamok a behozatali tilalmakat csak a teljesen nélkülözhető, a kiviteli tilalmakat csak a teljesen nélkülözhetetlen árukra terjesszék ki és hogy a vilámi rendszert a jövő év végéig teljesen szüntessék meg. Együttal kezdeményezni fogják, hogy a népszövetség, vagy más nemzetközi testület ellenőrizze az e tekintetben létrejövő egyezményeket.

A szerb-albán harcok

Bécs, okt. 20. Belgrádból jelentik: A tegnapi minisztertanács behatóan foglalkozott az albán határon folyó eseményekkel. Egy 200 főből álló albán banda benyomult a Fekete Drina mellett egy faluba, amelyet felperzselt. Több parasztot megöltek, néhányat elhurcoltak. Ez az eset a határmegállapítás kérdése szempontjából, amely most lépett döntő stádiumba, a legnagyobb politikai jelentőségű bír.

Róma, okt. 20. A szerb csapatok előretörése az albán határon egyre tart. Az albánok az ellenséges betörések ellen szent szöveget alakítottak. A minisztérium lemondott. Rödelli külügyminisztert megbízták új kormány alakításával.

— Az őszi szárazságnak meglehetősen rossz hatása van a vetésekre. A már elvetett őszi-ek nem fejlődhetnek, csak selym-öknek, sőt egyes helyeken ki sem kelnek. Szakértők véleménye szerint ha a szárazság alább hagy, a mostani száraz időjárásnak jelentékeny káros hatása nem lesz, ha azonban tovább tart és elmarad az őszi esőzés, a nélkülözhetetlen téli csapadék, akkor a jövő évben kenyérmagvak ellátása tekintetében az ország katasztrófális helyzetbe kerülhet.

Draskovics grófit letartóztatták

Pécs, okt. 20. Draskovics György gróf selyei földbirtokos, főrendiházi tag — mint ismeretes — a baranyai szerb megszállás idején résztvevett abban a párisi küldöttségben, amely Baranyának Jugoszláviához való csatolását kérte. Draskovics grófit tegnap a kir. ügyészségen kihallgatták és kihallgatás után letartóztatták.

A budapesti őrzsde

Zürichi zárlat: 0.70

Budapest, október 20.

Az értéktőzsde forgalma ma egészen csendes volt, az árfolyamok alig változtak. A kullispiacra az értékek 10-50 koronával csökkentek. Nagyobb üzlet fejlődött ki Rimában és Salgóban. Árak:

Magyar Hitel 1780-55, Osztrák Hitel 660, Jelzálogbank 235-25, Le-számitoló 725-35, Hazai bank 615-600, Angol-magyar 740-50, Magyar-olasz 325-30, Keresk. bank 6800-900, Ált. takarékn. 920, Pesti hazai 22750-250, Borsod-Misk. 4250-375, Concordia 3275-50, Bpesti gőzm. 6250-175, Gizella 2250-150, Hungária 2525-75, Bánya és kohó 5050-100, Ált. köszén 9300-8800, Salgó 6100-75, Urikányi 6100-75, Ganz-Danub. 34450-100, Ganz-vill. 5950-775, Rima 2620-580, M. Acél 2950, Schlick 1255-25, Lipták 574-50, Láng 1360-90, Bras-sói 4275-175, Hazai faterm. 4850-800, Nasic 15900-400, Ált. fa 2000, Magyar erdő 1450-400, Országos faterm. 1375-45, Lichtig 855-20, Klo-tild 2850-800, Karton 2425-500, Izzó 5100-5000, Papir 3300, Spódium 2750, Cukor 14600-200, Lámpa 3275-300, Östermelő 855-80, Gummi 3050-2850, Telefon 4300-75, Adria 7000-100, Atlantica 5750-800, Közüti 1190-50, Déli vasut 1420-390, Levante 7100-300, Államvasut 3250-200, Trust 2125-2075.

A valutapiacra az árfolyamok inkább lefelé tendáltak. A Napoleon 60 ponttal csökkent, az angol font erősen leesett 3000 korona alá 2930-ig, a dollár 743-ról 732-re esuzzott le. Fel-tűnt a rubel nagy áresése. A márka megjavult, nagyon élénk forgalom mellett. A korona-dinár felszökött 10.50-re. Svájci frank 140 is volt. Árak:

Napoleon 2320-2260, Font 2960-2930, Dollár 743-731, Francia frank 52-52.75, Márka 5.05-4.91, Lira 28.60-28, Romanov 39-30, Lei 5.92-5.73, Sokol 7.87 és fél-7.82, Svájci frank 136, Léva 4.90, Kor.-dinár 10.15-10.50, Bécsi 26.75-25.75, Lengyel márka 18-16.75.

Az utótdzsden a forgalom egészen jelentéktelen volt. Orsz. Fa 1345, Lichtig 830, Salgó 6150-100, Rima 2470, Déli vasut 1400.

Valuták: Osztrák korona 26 egyne-gyed, Lei 5.72, Dollár 723, Márka 4.95, Különösen feltűnt a dollár nagy áresése.

Zürichi devizák

Zürich, okt. 20. (Zárlat.) Berlin 3.40, Holland 185, Newyork 545, London 21.34, Paris 39.20, Milano 21.25, Prága 5.75, Budapest 0.70, Zágráb 1.90, Bukarest 4.-, Varsó 0.12, Bécs 0.31, Osztr. bélyegzett 0.22.

Terménytőzsde

Az árak tovább emelkedtek dacára annak, hogy a malmok még mindig tartózkodnak a vételtől. Közepes forgalom alakult ki. Kenyérmagvakat vásárolták, azonkívül budapesti zabban és tengeriben volt üzlet. A spekuláció a csöves tengerit favorizálta továbbra is. Liszt és őrlemények piaca csendes. Hivatalos árak: Buza tiszavidéki 1900-40, fehérmegeyi 1900-1930, pestmegeyi 1900-50, rozs 1460-500, takarmány árpa 1650-750, sörárpa 1725-825, zab 1450-80, ó-tengeri 1900-2000, repce 2700-2800, köles 1600-750, korpa promt 880-900.

Előfordult kötések: Buza egy vagon 1920 ab állomás, öt vagon tiszai állomás 1950, egy vagon 1940 ab állomás, két vagon 1950 Martonvár, rozs 1500 budapesti paritással, két vagon 1500 budapesti paritással, egy vagon 1460 Kapuvár állomás, takarmány árpa 70 mázsa 1700 ab állomás, sör-

árpa 3 vagon 1850 ab Budapest, egy vagon 1800 ab Budapest, zab 1436 budapesti paritással, új morzsolt tengeri 1800 ab állomás, egy vagon 2050 ó-áru ab állomás, egy vagon új-áru 1800 ab állomás, csöves tengeri két vagon 1350 ab állomás, három vagon 1350 dunántúli állomás, bab egy vagon 2100, fehér, mák 25 mázsa 76 ab állomás, muharimag 1500 ab állomás, tavaszi búkköny három vagon 1540 dunántúli állomás.

Liszt és örleményei piacon: 0-ás liszt 33-34 ab állomás, főző 27-28, 6-os kenyérliszt 22.

HIREK

Felhívás a közönséghez

A debreceni ref. egyház presbitériuma felkérte saját tagjait és több más hívét, hogy í. hó 24-től kezdve a hónap végéig pénzbeli és természetbeli adományokat gyűjtsenek a város közönsége körében egyrészt a háború folytán súlyos anyagi zavarba jutott kollégium, másrészt felekezeti különbség nélkül a kollégiumi és egyetemi szegény tanulók felsegítésére.

A háború okozta károk között legsúlyosabb tanintézetünk nagy részének idegen kézre jutása és megmaradt iskoláink anyagi helyzetének oly mértékben való leromlása, hogy immár fenntartásuk lehetősége is bizonytalanra vált. Erre a szomorú sorsra jutott a kollégium is, a városnak ez az ősi dícsereje, a mely századokon át erős vára volt a magyar nemzeti műveltségnek s amely a háború alatt is hazafias kötelességérzetből 12 milliót áldozott hadikölcsönre. A régi Magyarországot ezer évig műveltségbeli fölényünkkel tudtuk fenntartani a balkáni népek tengerében. Mi lesz belőlünk, ha területi és gazdasági veszteségeink mellett még közműveltségünk színvonala is alácsúsz, ha Kelet-Európa műveltségének zászlaja az oláhok, a szerbek és a csehek kezébe kerül? Ha ez bekövetkezik, akkor igazán le kell mondanunk Magyarországot feltámadásának reményéről.

A presbitérium bizik a város közönségének hazafias érzületében, hogy a nagy nemzeti célt nemes hagyományaihoz méltó módon fogja felkarolni.

Debrecen, 1921. október 19.

Márk Endre,
ref. egyházi h.-főgondnok,
Karai Sándor,
kollégiumi igazgató.

— **Statárium a gyűjtőgatókra.** Budapesti tudósítónk jelenti: Az igazságügyminiszter a belügyminiszterrel és a honvédelemügyi miniszterrel egyetértően az egész ország területén elrendelte a rögtönbíráskodás kihirdetését a gyűjtőgatókra. Az erre vonatkozó rendelet a hivatalos lap holnapi számában jelenik meg.

— **Imre Sándor államtitkár Debrecenben.** A debreceni református tanítók, az iskolaszéki elnök vezetése alatt, évek óta tanítói tudományos konferenciát szoktak tartani, évente 6-8 alkalommal. E konferenciákból fejlődött ki a szülői értekezletek és szülőfogadó napok áldásos intézménye. A szakkonferenciáknak tanügyi körökben oly jó híre van, hogy azt a kultuszminisztérium is a legna-

gyobb elismeréssel honorálja. Ennek eredménye az a kitüntetés, hogy az ez évi november hó első napjaiban tartandó konferenciára dr. Imre Sándor államtitkár, a kiváló pedagógiai író jön le s tart előadást e címen: „Politikai nevelés a népiskolában.” Az államtitkár előadása iránt tanügyi körökben városszerte nagy érdeklődés van.

— **Eljegyzés.** Neumann Szereánát eljegyezte Króh Ferenc kereskedő, Debrecen.

— **Felemlik a szabómunkások bérét.** Hetek óta tárgyalkások után most már — úgy látszik — megegyezés létesül a szabómesterek és a szabómunkások között a béremelés kérdésében. A nagyobb szabócégek már elfogadták a munkások követeléseit és a tárgyalások már csak a kismesterekkel folynak. A munkások feltételei önálló munkás részre heti 1200, erős kézimunkásnak heti 1000 és gyöngébb kézimunkásnak heti 800 korona bért irnak elő. A munkaidő heti 48 óra, amit a munkaadó úgy köteles beosztani, hogy a munkás szombaton délután 2 órakor szabad legyen. Hat havi szolgálat után teljes fizetéssel két heti szabadság jár a munkásnak. A kismesterek hangsúlyozzák, hogy ekkora béreket nem tudnak fizetni, ha a munka árát fel nem emelik. Valószínű, hogy a munkások a kisebb szabómesterekkel szemben mérsékelik követeléseiket.

— **Modern kabaré és bar.** A volt Kristály-kabaré helyiségeiben nagy átalakítások folynak egy hét óta. Schmiedek Marcel, a fővárosi Sorrento-kávéház és bar volt tulajdonosa, aki a helyiséget kibővített és modern komforttal berendeztetve a fővárosi kabarék és barok mintájára kellemes szórakozóhelyé alakította át. A kényelmes felszerelt helyiség mint „Modern kabaré és bar” nyílik meg november 2-án. Schmiedek Marcel hívós kabarét létesít, elsőrendű fővárosi kabaréművészeket szerződött állandó vendégszereplésre, hogy a 150 személyre berendezett nagy nézőtér látogatottságát biztosítsa. A „Modern kabaré és bar” így a debreceni közönség legkedvesebb szórakozóhelye lesz.

— **Pokolgépmerénylet a párisi amerikai nagykövet ellen.** Bécsből táviratozzák: A párisi amerikai nagykövetnek egy illatos dobozban pokolgépet küldtek. A pokolgép felrobbant és a komornyikot a lábán megsebesítette. A merényletről a New York Herald a következő részleteket tudta meg: A nagykövet az utóbbi időben több mint 200 fenyegető levelet kapott francia kommunistáktól. E levelekben fel szólították, érvényesítse befolyását oly irányban, hogy Lacour és Vanzetti olasz kommunisták kivégzését akadályozza meg. Az említettek kivégzésének ügyében péntekre tiltakozó gyűlést hívtak össze. Azt hiszik, hogy a merénylet, amelyhez kézigránátot használtak, kommunisták műve. Amikor a robbanás történt, a nagykövet leányával épen a párisi városházáról Persing tábornok fogadtatásáról tért vissza.

— **Csűrös Béla festőművész kiállítása,** amelynek megnyitása e hó 23-án lett volna, bizonytalan időre elmarad. A megnyitás pontos idejét közölni fogjuk.

— **Új iparendedélyek.** A városi tanács a következő új iparendedélyeket adta ki: Kohn Ignác gabonakereskedő 2000, Schwartz Mayer tüzifa, szénkereskedés és fatermelés 1000, Erős György fuvaros 300, Szilágyi Lajosné géphimzés és varrás 500, Schwartz Károly és társa sóárlás és kereskedés 500 koronáért.

— **Kalapok,** legjobb szabású férfi fehéreneműek Frank Imrénél, Piac-u. 43.

— **Nádor dalos karácsonyi albuma,** a legnépszerűbb darabok gyűjteménye, 1921-22. évre megjelent. Ára: K 103.50. Kapható Hegedüs és Sándor rt. könyvkereskedésében, Piac-utca 34. sz.

— **Brilliansért,** aranyért és ezüstért magas árat fizet Weisz aranyműves és ékszerész, Püspöki palota.

— **Fodor Lily női kalapszalonzójában** elsőrendű bécsi és svejci modellek, átalakításokat elvállal. Piac-utca 58. IV. lépcső 20.

— **Szőnyegek** nagy választékban. Linoleum és mindenféle bőrvászon érkezett és gummi-kabátok gyári lerakata Haas Lipót Linoleum áruház, Ferenc-József-ut 58.

— **Bárd Karácsonyi Zenealbuma 1921-22. évre megjelent.** Tartalma: 6 foxtrott, 4 one step, 4 keringő, 11 operett részlet, dal, kuplé. Ára felárral K 103.50. Kapható: Hegedüs és Sándor rt. könyvkereskedésében, Debrecen, Piac-u. 34.

IRODALOM

Szivárvány

Új irodalmi folyóirat. Fordulat az irodalmi közvéleményben

Nyári zivatar után szokott föltetszeni a szivárvány. Ami Magyarországon három év óta történik, az nem hirtelen zápor, az véget érni nem akaró vihar, az folytonos szélvész, a forradalmak szélvésze, amely csak azért ül el egy kis időre, hogy aztán újult erővel törjön ki, amelynek csak iránya változik, de pusztító hatása ugyanaz marad. Nem csoda tehát, ha a forradalmi viharoktól borított magyar eger csak ritkán és halványan tűnik fel a szivárvány. Ilyen kései, ilyen halvány szivárvány biztató színei törnek át a magyar irodalmi ének komor fellegeit most, mikor éppen *Szivárvány* névvel egy új folyóirat jelentkezik előttünk.

A *Szivárvány* nem művészi kiállításával, nem is magas színvonalu tartalmával kelti fel figyelmünket, ámbár külső formája tetszetős és cikkeinek nagyobb része jó is, érdekes is. Jelentőségét abban kell látnunk, hogy az ellenforradalom óta megindult vagy feltámasztott folyóiratok között ez az első, amely nem a *kurzus* vagy *antikurzus* jegyében lép föl, amely nem egy csoportból veszi a dolgozóitársait és nem egy párthoz, nem egy felekezethez, nem a magyarság egy töredékéhez intézi szavait, amely békét hagy az oly sokszor méltatlanul felvett »kereszt«-nek; hiszen akik kezökbe vették e *szenjell*, éppen oly méltatlanok lettek

hozzá, mint azok a gyarló vitézek az ország címeréhez, akik helyett a vén Toldinak kellett az idegen kézre jutott országimert visszavívnia.

A *Szivárvány* szerkesztője Hangay Sándor, a fiatalabb költői nemzedéknek ez a tagja, akit az Ady követőikhez, a nyugatosokhoz számítanak és aki a Károlyi-forradalomban elég hangos szerepet vitt A »Szivárvány« hoz az előszót pedig *Pintér* Jenő írja, akinek az ellenforradalom előkészítésében való közreműködése és a keresztényen nemzeti irodalomban való buzgókódása eléggé ismert. Azonban előszava, valamint egy későbbi cikke (Gondolatok az irodalomról és kritikáról) távol van minden irányzatosságtól, tárgyilagosságnak és elfogulatlannak mondható, amilyen felfogáshoz és hanghoz a háború előtt hozzá voltunk szokva.

A »Szivárvány«-nak mindjárt az első száma a dolgozóitársaknak egész csapatát vonultatja fel, még pedig a mai szerencsétlen politika kifejezésével élve: konstruktíveket és destruktíveket változatos vegyületekben. Bónyi Adorján, Lőrinczy György, Lux Terka, Peterdy Sándor szépprózairók, Hangay Sándor, Fábian Géza, Keresztury Sándor verselők, Balog Pál, Bodrogi Lajos, Lázár Béla, Toldi László műfordítók és kritikusok bizonyára irodalmunk legkülönbözőbb irányait képviselik, akár a szivárvány a legfőbb színeket.

Az új folyóiratnak egybefogó, összekapcsoló célzata még inkább kitűnik Irodalom, Művészet, Tardomány, Színház című rovatából, amelyek számot adnak a kurzus által száműzött, sőt a magyarságból felekezettüknek, kurzus jelzés szerint fajuknál fogja kirekesztett íróról, művészekről, tehát Herczeg Ferenc és Kádár Lehel mellett Möricz Zsigmondról és Molnár Ferencről, Bakó László és Petheő Atilla mellett Torzs Jenőről és mások-ról.

Szívából üdvözljük tehát a Szivárványt és kívánjuk, hogy az összefogás, az egybekapcsolódás útján haladjon előre s árrazza a megértés, a bizalom, a szeretet sugarait az egyetemes magyarságra.

Kardos Albert.

SZÍNHÁZ

Színházi iróda hírei:

Cigánygrófné — Csokonai-színház. Pénteken B) bérletben kerül színre Helveti Erzsé, Kálmán Mancsi, Zsigeti Jenő, Heltyay és Mátray felléptével. A II. felvonásban Utassy Gizi táncművésznő táncol.

Vizváry Elza, a pécsi és a kolozsvári közönség dédelgetett koloratur énekesnője megérkezett. A csodás megjelenésű és kiváló énektudású művésznő mint a Csokonai-színház szerződött tagja, megkezdte próbáit. Első fellépte 25-én Offenbachba lesz.

Aragoniai véreb, nagy dráma 5 felvonásban. Főszereplők: Hanna Ralph és Emil Jannings. A budapesti Corso-mozi egyidejűleg mutatja be ezt a nagyszabású filmet, amely Napoleon legvérengzőbb tábornokának izgalmasan érdekes spanyolországi kegyetlenségeit mutatja. Előadások 5-7-9-kor. Vig-színház-mozgóban.

A **Vig-színház-mozgóban** felhelyáru előadások szombaton és vasárnap 3 órakor.

A legszebb és legjobb szórakozást nyújtja a Vigszínház-mozgó mai szenzációs műsora, az „Aragóniai véreb”.

Gondját felelti és kacag a „Scheff, mint detektiv”, kalandor burleszk 2 felvonásoson a Vigszínház-mozgóban. Előadások: 5—7—9-kor.

Zola Emil csodálatos szépséggel megírt regényét, az „Álom”, 6 felvonásban, a párisi Comédie Française színészeinek kitűnő előadásában, ma mutatja be az Apollo. Előadások 5, 7 és 9-kor.

FUIMUS

REGÉNY

51

IRTA JUSTH ZSIGMOND

Aztán a misének is vége, gyűrűt is váltottak, az eskü is elhangzott. A biboros beszél, mély hangja betölti a templomot. Mint a harsonák, előbb ő is a multról beszél és igéri a jövőt. Aztán ennek is vége. A fiatal pár végig megy a trónszékek előtt s Gábor úgy látja, majd minden aszszony sir. Az öreg hercegné, Bál ványossné, a Pepi hercegné festett arca szinte fényes a könynyektől, az ünnepeit Bajmóczy né és még néhány férfi szemében is könny és a szegény öreg Niki bácsi (ugyan mi férhetett szívéhez) úgy hörög, hogy egész teste megrázkódik bele s a leánykák, a Lizinkó csuklik és a többi sir, sir... s édes anyja, amint a Lőrinc szemét megeskölja, érzí, — hogy a könyeik összefolyanak... a vőlegény maga is zokog... És a templomban arany, drágakő, bibor. Még a nap is aranyra váltja sugarát, hogy most betör a magas csucsives ablakon... végig szalad a templom falain némán hallgatva álló — kömlékeken. Ime, három század Nifforjai ott a fal mellett, mind kőből faragva, nem tudva elmondani az időről egyebet, mint hogy a vértet, a lándzsát, kardot erős kézzel tartotta az, akinek sisak volt a fején s a virágot — a liliomot a fején pártá. Néznek, néznek, köszemeikkel, belébámulnak az élő fénybe... e napsugaras, virágos, gyémántos, aranyos létbe.

Majd a násznép az oltár mögött a sekrestyébe indul. Keresztül lépdel azon az óriási kőlapon, amelyre a Nifforok címere van vésvé s amelyet csak minden újabb temetésnél szoktak onnan elemelni. A násznép átmegy rajta s viszi a menyasszonyt és a vőlegényt oda, honnan csak új életre ébredve kezdenek újra a léte.

Mindenki üdvözlí őket, most már minden ajkon mosoly és jóakarát. Most már csak a boldogság dala hangzik még onnan felülről a kórusból is, honnan diadalmi induló harsog...

És Gábor szeméi előtt egyszerre egy kis fehér parasztszoba képe tűnik fel, ott az ágyon egy öreg asszony fekszik halva, de mosollyal ajkán, s az ágy szélen egy fiatal leány fehér ruhában, fehér virágokkal borítva be az átszellemült tettemét...

És a fiatal leány ajkain is mosoly...

Vége.

Tekintse meg kirakatainkat !!

Dacára az óriási ár-emelkedéseknek, a raktáron levő

cipőáruinkat

mg a készlet tart **a régi árban**

árusítjuk !!

TURUL

cipőgyár r.-t. **PIAC-U. 48.**

Tekintse meg kirakatainkat !!

Mindenkinek vezetni kell Porgalmi adó pénztárkönyvet

Már felülbélyegezve is kaphatók

Hegedűs és Sándor Irodalmi és nyomdai r. papirkereskedésében **Piac-utca 34.**

Gyönyörű swetter garniturák

A legkiválóbb minőségű gyermek harisnyák szürke és barna színben. Két különböző minőségű flu swetterek. A legszebb bábé holmik, — plus és kötött bábé kabátok, gyapju jám-bók. Legtartósabb

Dr. Hegedűsné **Gyermekdivatházában,** **Simonffy-utca 2. sz.**

OLAJMALOM

Szívetudomására hozzuk az érdekelteknek, hogy

olajmalmunkat

üzembe helyeztük. Ott mindennemű olajos magvat igen előnyös feltételek mellett feldolgozás végett elfogadjunk.

HAJDUMEGYEI VAS-ÖNTŐDE és GÉPGYÁR Ujvárosi-ut 5. szám alatt

Uj őszi :: :: divatlapok

érkeztek **HEGEDŰS ÉS SÁNDOR** Irod. és nyomdai r.-t. könyvkereskedésében, **Piac-utca 34. sz.**

APRÓ HIRDETESEK

Apróhirdetések díja hétköznap 10 szóig 15 korona, minden további szó 150 kor. Vasár- és ünnepnapokon 10 szó K 20—, minden további szó K 2—
Vaslag betűkből szedett szavak kétszeresen számíttatnak.

VÉTEL.

Ó tengeri 200 kg eladó. — Cim a kiadóban.

Aranyat, hamisfogakat, briliánsokat a legmagasabb napi árban veszek **Schiffmann** ékszerész, **Piac-u. 67** Fröhner-szálloda. épület.

Vörösréz hulladékok legmagasabb napi áron vásárol. Mándoki rézműves, **Arany János 13.**

Olmot bármily mennyiségben veszünk, akár egész, akár tört vagy darabos állapotban. **Piac-utca 49.** II-ik udvar.

ELADAS.

Friss élesztő legolcsóbb árban **Csapó-utca 19.,** kapu melletti üzletben **Rosenthalnál.**

Csodaszép **swetter-garniturák** érkeztek a legszebb színekben **Dr. HEGEDŰSNÉ Gyermekdivatházába,** **Simonffy-u. 2.**

Tiszta egész ives makulatura (ajtságpapír) kapható 5 és 10 kltós csomagokban a kiadóhivatalban. **Piac-u. 49.**

Piaci táskák békebeli minőségben — legolcsóbb **Mayernál,** **Simonffy-u.**

Gazdasági épületekre való 6 darab nagy ablakfa, egészen új, eladó. Felvilágosítást ad a kiadóhivatal.

Szép puldok és egy réz hentesmérleg eladó. **Teichmann,** **Piac-utca 83.**

Transzmissióhoz való két felső kerék eladó. Cim a kiadóhivatalban.

KERESLET.

Aranyat, ezüstöt, briliánsot, zálogcédlut vesz legmagasabb napi áron **Steiner Mihály,** **Hatvan-utca 2.** zam, I. emelet.

Épület, boltberendezést vállal **Müller, Erzsébet-ut 115.**

Hivatalnoknő összes irodai teendőkhöz járta, azonnal alkalmazást nyer a Debreceni Mezőgazdasági Gépgyár **R.-T.-nál (Vargakert).**

E és z napra, esetleg délutánra ügyes Irodakasszonyt, ki gépirásban is járta, keresek. **D. Kun Miklós ügyvéd,** **Simonffy utca 2.**

4—500,000 koronával társat, vagy finanszírozót keresek — nagyjövendelmű vállalat-hoz. Évente ugyanannyi haszon biztosítva. Ajánlatok pénz biztosítva jelígre kiadóba.

VEGYES.

Csillárok, asztali lámpák újra csiszolását, átalakítás, színezését. Új csillárok, villamos cikkek legolcsóbb napi árban **Földvárinnál,** **Debreczen 1.** Elektrotechnikai gyár **Széchenyi-utca 55.** Telefon 168.

Zongora javítást, hangolást szakemberen, jutányosan vállal **Liska, Bethlen-u. 27.**

Intelligens zsidó család iskola idejére teljes ellátásra elfogad intelligens zsidó családot gyermekét, ahol zongora, német nyelv, 1-3 és 2-ik gimnáziumból oktatást kaphat. Cim a kiadóhivatalban.

Ujjonnan nyitott cipőfelsőrész készítő műhelyemet

amerikai rendszerrel vezetem be. Bármely hozott, vagy nálam kapható anyagból a felsőrészt 30 perc alatt elkészítem
: : Raktáron tartok bel- és külföldi bőrökből kész cipőfelsőrészeket. : :
: Ugyanott jó ragasztók felvételnek. :

Nagy Mihály cipőfelsőrész készítő, **Batthyány-utca 2.**

SALAMANDER

CIPŐTÁRSASÁG DEBRECENI FIÓK-ÜZLETE VÁROSUNKBAN

LEGGÖZELEBB MEGNYILIK

Fióközletek Európa minden nagyobb városában

Budapesti nagyszabású szeszeműgyár

az ottani piac és környéke részére agilis

képviselőt keres

Ajánlatok Jövedelemre jelígre a kiadóhivatalba kéretnek.

Ki akar szép lenni?

Az vegye meg a következő három könyvet

Modern szépségápolás

Gyakorlati jó tanácsok a női szépség fenntartására. **Irita Sárosi Bella** Ára: 5750 kor.

KOZMETIKA Szentiványi Szász Tihamér. K 11270

A SZÉPSÉGÁPOLÁS MŰVÉSZETE

Bród Miksától Ára: 5750 kor.

Kapható **Hegedűs és Sándor** r.-t. könyvkereskedésében, — **Piac-utca 34. szám alatt.**

Felelős szerkesztő:

Dr. HEGEDŰS LORÁNT.

Kiadó:

HEGEDŰS ÉS SÁNDOR Irodalmi és nyomdai részv.-társ.